

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

164. De clausula dispensationum, Dummodo impedimentum inde
proveniens occultum sit. Et notantur, & explanantur illa, quæ in literis
Pœnitentiariæ aliquando apponuntur, ut conjux impedimenti ignarus ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76359](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76359)

dispensat. 10. §. de dispensatione: qui etiam sententiam Henriquez probabilem putat, Sed ut verum fateatur, ut plurimum Doctores illam non approbant.

RESOL. CLXIV.

De clausula dispensationum, Dummodo impedimentum inde proveniens occultum sit.

Et notatur, & explanatur illa, que in litteris Pœnitentiariæ aliquando apponuntur, ut coniux impedimenti ignarus certior fiat de prioris consensus nullitate. Ex p. 8. 11. 3. Ref. 110.

§. 1. **E**X doctrina multorum Doctorem hoc dubium examinat Lezana in tom. 4. verb. *littere Apostolice*, num. 28. vbi sic ait. Circa particulam illam in forma dispensationis matrimonij, scilicet, *Dummodo impedimentum inde proveniens occultum sit; notandum, hic occultum sumi, ut distinguitur contra publicum. Quare licet ab aliquibus tale impedimentum sciatur, ac proinde probari possit, dicitur occultum; & tunc solum non dicitur occultum, sed publicum, quando est publicum non solum in civitate, sed etiam in maiori parte vicinæ; Collegij, Monasterij, vel Parochiæ, dummodo saltem decem personæ inveniatur in quavis dictarum communitatum, in quibus id publicum est. Ita Sanchez supra, num. 55. Filliucius supra, num. 360. Bonacina supra, num. 7. post Salas, Reginaldum, & Suarez, quos refert. Dicitur adhuc hoc impedimentum occultum, si copula ipsa sit publica in ratione copulæ, non verò sit publica in ratione impedimenti, id est, si sciatur copula, ac non sciatur illud esse impedimentum dirimens matrimonium. Neque enim verè dicitur delictum publicum, si tantum actus illius materialiter sit publicus, nisi sit publicus formaliter, id est, quatenus est delictum. Quia qualitas adiuncta verbo, debet intelligi secundum qualitatem eius. *In delictis. §. 1. ff. de noxalibus.* Navarrus in *man. cap. 27. num. 55.* Sanchez supra, n. 56. Bonacina supra. Si tamen hoc impedimentum iam sit deductum ad forum contentiosum, non dicitur occultum; quia iam spectat ad forum externum, in quo casu Papa non vult, ut dispensatio concedatur. Reginald. supra, num. 219. Portel supra, num. 13. & alij communiter. Quod intellige, nisi pœnitens deductus ad forum externum, fuit ibi absolutus, quia in tali casu crimen dicitur occultum. Suarez de *conjur. disp. 41. sect. 2.* Sayr. in *thesauro, tom. 1. l. 4. cap. 17. num. 23.* Portel. supra, numer. 14. Etiam si falsis testibus se defenderit; quia hoc non tollit quin crimen maneat occultum, cum non amiserit famam, per sententiam enim illam recuperavit. Sanchez supra, num. 57. Bonacina, & Portel supra. Dummodo contra ipsum non fuerit saltem semiplena probatio, quia crimen positum in foro externo cum semiplena probatione, etiam si absolvaatur, cum ex illo oriatur infamia, iam non potest dici occultum. Suarez supra, num. 6. Bonacina, & Portel supra, contra Sanchez etiam supra, num. 58. Placet etiam quòd idem Bonacina ibidem advertit contra eundem Sanchez, quòd si delictum est plene, vel semiplene probatum etiam si nondum sit intimatum reo, censeri publicum, tum quia tunc adest infamia ipsius, tum quia, quæ iudicialiter fiunt coram iudice personam publicam sustinente, publica dici debent, Huculq; Lezana.*

2. *Notandum hic obiter ex Sanchez, Portel in dubijs Regular. verb. Confessor aperiens litteras Pœnitentiariæ, num. 17.* adnotare illa verba, quæ in litteris Pœnitentiariæ aliquando apponuntur, ut coniux impe-

Sup. hoc supra ex lata, & curiosa

dimenti ignarus certior fiat de prioris consensus nullitate, non esse de essentia dispensationis, sed inferuire quasi instructionem Confessarij, ut contractus matrimonij sequentis sit certior. Dat causam præcipuè, quia sæpius hæc frustrarentur dispensationes, si id esset necessarium. Sæpe enim contingit non posse detegi nullitatem abique periculo detegendi delictum, & maxime, si impedimentum sit ex parte femine, cuius delictum si viro detegatur, erit causa multorum iurgiorum, ac periculorum; & sic Doctores multi consulunt peti hanc dispensationem occultè, tacita nullitate prioris consensus. Sic explicat Sanchez. Ego credo illum sic clariùs exponendum, si matrimonium fuit nullum, quia femina, vbi gratia, ante matrimonium habuit copulam cum fratre præsentis mariti, tunc ut hoc matrimonium denud incurrat, non est manifestandum delictum huic viro putato marito, quod delictum fuit causa impedimenti. At credo omnino quòd dicendum est viro saltem remotè, & quasi conditionaliter, ut si fortè antea matrimonium fuerit nullum, denud consentiat. Si enim hoc saltem modo non consentiat denud, non iterabitur verè, neque contrahetur matrimonium, eo modo quo professus nulliter ob occultum impedimentum ignoratum, non ratificat professionem per quemcunque actum externum, nisi illi constet de impedimento, saltem in confuso, & dicat se denud consentire, saltem ad cautelam. Ita Portel, cui ego adhareo.

RESOL. CLXV.

De clausula litterarum dispensationum Sacre Pœnitentiariæ, nempe Gratis Ubique. Ex part. 8. tr. 3. Ref. 111.

§. 1. **L**oquens de hac clausula Salas de *legibus dispensat. 20. sect. 10. §. 3. num. 99.* sic ait. Difficultas est circa illam clausulam apponi solitam in litteris sacre Pœnitentiariæ, *gratis ubique*, quæ denotat nihil pro his accipi posse, etiam per viam compensationis; sed eas gratis omnino expediri, quod ad eò verum est, ut neque summus Pœnitentiarius has litteras dans possit in signum gratitudinis aliquid etiam sponte datum recipere, ut testatur Navarr. *lib. 4. cons. 50. de sponsal.* in dispensationibus verò pro externo foro specialiter prohibetur, ut Ordinarius ulla possit munera recipere, dum exequitur dispensationes, sub pena excommunicationis læ sententiæ.

2. Dubitari verò potest, an licita sit consuetudo, qua in aliquibus Diocessibus accipiunt isti Commissarij quantitatem aliquam pecuniæ pro labore quem verbeunt in receptione testium ad confirmandam veritatem precum, & in illa dispensatione expedienda.

3. Aliqui hanc consuetudinem damnant, quoniam hæc clausula uniuersaliter prohibet omnem præmij receptionem, & cuiuscumque iudici delegato prohibuit iure communi est, aliquid accipere præter eculenta, & poculenta gratis oblata; ita habetur *cap. statutum. §. insuper de rescript. in 6.*

4. Dico tamen primò, per se loquendo, peccatum mortale est, accipere pretium in hac clausula prohibuit, incurritque excommunicationem propter illud; quæ licet in principio solum ponatur verbum, *monemus*; tamen intentio præcipiendi lata excommunicatione declaratur.

5. Dico secundò, per accidens, vbi viget consuetudo accipiendi aliquid non esse peccatum, quia hæc clausula solum prohibet accceptionem pretij, non munusculum